СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ЕТИКА ТА БІОЕТИКА

Спеціальність: **224 «Технології медичної діагностики та лікування»**
Освітньо-професійна програма: **Технології медичної діагностики та лікування**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 4**
Рівень вищої освіти: **третій (освітньо-науковий)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **1**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2024-2025**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, семінари, консультації**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: -

Кафедра/підрозділ: **кафедра пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики**
Керівник освітнього компонента: доцент Гончарь О.В. email: ov.hjnchar@knmu.edu.ua

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Освітній компонент «Етика та біоетика» спрямоване на виховання у аспірантів глибокої переконливості в доцільності та важливості дотримання етичних норм при проведенні медичних втручань, як необхідної складової високої професійної культури працівників охорони здоров'я.

МЕТА КУРСУ: формування знань з етики лікувального процесу, законодавчого регулювання медичних втручань, захисту прав пацієнтів, оволодіння методологією біоетичного підходу до проведення доклінічних та клінічних досліджень, отримання відповідної інформації стосовно біологічних та медичних ризиків при науково-дослідній роботі, поглиблення знань міжнародних та національних правових документів, що регламентують практичну та наукову діяльність в медицині.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- ПРН1 Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та практичні проблеми у галузі охорони здоров'я і технологій медичної діагностики та лікування державною й іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях.
- ПРН3 Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження, використовуючи синтез нових комплексних концепцій та ідей, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, демонструвати автономність, лідерство та авторитетність у сфері технологій медичної діагностики та лікування.
- ПРН4 Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, коригувати послідовність процесу ґрунтовного наукового дослідження, управляти ризиками дослідження, які дають можливість розв'язувати наукові та практичні проблеми в галузі охорони здоров'я з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.
- ПРН5 Застосовувати сучасні інструменти та технології пошуку оброблення й аналізу інформації, виявляти нерозв'язані проблеми у предметній області, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (12 год.):

1 Формування біоетики як нагальної потреби регуляції та контролю лікувальної діяльності та наукового прогресу

2 Принципи біомедичної етики. Етичні складові лікувальної практики та наукової діяльності
3 Моральна та правова оцінка проведення біомедичного експерименту. Кодекси поведінки для вчених сфери наук про життя
4 Система біоетичної регуляції медичних втручань та клінічних випробувань
5 Досягнення та дискусійні питання сучасної медицини з точки зору біоетики
6 Визначення біологічних ризиків, біозагрози, біотероризму. Галузі наукових досліджень, що потребують біозахисту.

Перелік тем практичних занять (30 год.):

1 Моделі моральної медицини (Гіппократа, Парацельса, Т.Л. Бошана. Дж. Ф. Чайлдреса)
2 Правовий захист пацієнта. Законодавча база. Доктрина інформованої згоди
3 Історія впровадження контролю дослідницької діяльності з залученням пацієнтів. Комісія з питань етики
4 Історія та досягнення трансплантології та донорства. Медична та етично-правова складова застосування стовбурових клітин в медицині. Основні положення Закону України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини»
5 Біоетичні, теологічні та юридичні діскусійні питання евтаназії. Моральні проблеми реабілітаційної та паліативної медицини
6 Роль фундаментальних наукових досліджень в створенні продуктів сучасної біотехнології. Методологічні технології генної інженерії, науково-практичне значення трансгенних організмів
7 Еволюція поглядів на концепцію подвійного використання результатів наукових досліджень в біоінформації, системній та синтетичній біології, нанотехнології, самостійній біології
8 Досягнення, перспективи та ризики генної інженерії. Генна терапія з застосуванням технології цільової доставки
9 Клінічні, соціальні та глобальні аспекти ВІЛ-інфекції. Етичні та нормативно-правові аспекти соціального статусу ВІЛ-інфікованих пацієнтів
10 Роль науковців в формуванні етичного світогляду в медицині
11 Методика планування медико-біологічного експерименту у відповідності до дотримання етичних та законодавчих норм
12 Система управління біологічними та медичними ризиками при проведенні наукових досліджень.
13 Міжнародні біоетичні стандарти і правова основа функціонування системи біобезпеки під час здійснення генетично-інженерної діяльності (Картахенський протокол 1999)
14 Методика планування медико-біологічного експерименту у відповідності до дотримання етичних та законодавчих норм

Перелік тем семінарських занять (10 год)

1 Філософські витоки етики. Історія створення основних завдань та положень біоетики
2 Комунікативна компетентність та комплаенс як компоненти ефективної взаємодії спеціаліста та пацієнта, досліджуваного в процесі наукового процесу
3 Основні моделі взаємовідносин в системі лікар-хворий. Особливості інженерної моделі спілкування американської біоетики. Д. Вітча
4 Історія експериментальної медицини. Етичні аспекти застосування тварин для дослідження
5 Альтернативні моделі дослідження на тваринах. Світовий стандарт біомедичних досліджень – принцип «Three R»

Перелік тем самостійної роботи студента (38 год.)

1 Міжнародні документи правового забезпечення професійної діяльності лікаря: Нюрнберзький кодекс
2 Міжнародні документи правового забезпечення професійної діяльності лікаря: Женевська декларація,

3 Міжнародні документи правового забезпечення професійної діяльності лікаря: Міжнародний кодекс медичної етики
4 Міжнародні документи правового забезпечення професійної діяльності лікаря: Гельсіньска декларація прав людини,
5 Міжнародні документи правового забезпечення професійної діяльності лікаря: Токійська декларація
6 Міжнародні документи правового забезпечення професійної діяльності лікаря: Конституція України,
7 Міжнародні документи правового забезпечення професійної діяльності лікаря: Кримінальний кодекс України
8 Міжнародні біоетичні стандарти і правова основа функціонування системи біобезпеки під час здійснення генетично-інженерної діяльності)
9 Міжнародні біоетичні стандарти і правова основа функціонування системи біобезпеки під час здійснення генетично-інженерної діяльності (Конвенція ООН 1992)
10 Міжнародні біоетичні стандарти і правова основа функціонування системи біобезпеки під час здійснення генетично-інженерної діяльності (Картахенський протокол 1999)
11 Міжнародні біоетичні стандарти і правова основа функціонування системи біобезпеки під час здійснення генетично-інженерної діяльності (Закони України)
12 Система управління біологічними та медичними ризиками при проведенні наукових досліджень.
13 Лабораторна біобезпека та біозахист
14 Формування моральної відповідальності вчених за проведення та використання результатів біомедичного дослідженняСРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів, метод стандартизованого пацієнта

ОЦІНЮВАННЯ

Моніторування академічної успішності проводиться на основі даних з відомості про відвідування лекцій та практичних занять, виконання самостійної роботи. Форма контролю (тестові завдання, ситуаційні задачі, усний та письмовий контроль теоретичних знань, практична перевірка навичок та вмінь) обирається керівником курсу. По завершенні курсу в індивідуальному плані аспіранта робиться позначка про успішність його виконання та кількість кредитів.

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Курс лекцій «Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки. Укладач: С. В. Супрунович, Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2020. 42 с.
2. Семидоцька Ж. Д. Сучасний світ і здоров'я людини: шлях у майбутнє : навчальний посібник для здобувачів вищих медичних закладів освіти / Ж. Д. Семидоцька, І. О. Чернякова, О. В. Авдєєва ; Міністерство охорони здоров'я України, Харківський національний медичний університет. – Харків : ХНМУ, 2023. – 68 с.

ОРИГІНАЛ ПІДПИСАНО
УКРАЇНА 61022, м.Харків, проспект Науки, 4 ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАГАЛЬНИЙ ВІДДІЛ

Завідувачка кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики Тетяна АЩЕУЛОВА